

Over het handschrift *El primer nueva corónica y buen gobierno* van Felipe Guaman Poma de Ayala

In het begin van de 17e eeuw besloot een indiaan uit Peru zich te wenden tot koning Philips III van Spanje. Hij wilde bereiken dat de koning meer rekening hield met de oorspronkelijke bewoners van het land, die het hard te verduren hadden onder de Spaanse overheersing. Hij pakte het grondig aan; het werd een boek van 1200 handgeschreven bladzijden, in het Spaans, maar ook zijn sommige stukken in de Incataal, het Quechua. Hij illustreerde het boek met bijna 400 tekeningen. Een aantal daarvan is gebruikt in DE INCAPRINS.

De maker van dit boek was Felipe Guaman Poma de Ayala, hier zullen we hem kortweg Poma noemen. In DE INCAPRINS komt hij voor als oom Felipe, de oom van Nadi. Toen hij in 1615 klaar was met het boek, was hij 80 jaar, zodat hij geboren moet zijn vlak na de Spaanse verovering van Peru door Pizarro in de jaren 1509-1535. Poma's familie behoorde tot de indiaanse elite van Peru. Zijn vader, en hijzelf later ook, bekleedden hoge posities in het Spaanse koloniale bestuursapparaat.

Het boek kreeg de titel *El primer nueva corónica y buen gobierno* (De eerste nieuwe kroniek en de goede regering), en bestaat uit twee delen. In het eerste deel beschrijft Poma de geschiedenis van de wereld en van Peru tot aan de komst van de Spanjaarden: de wetten van de Inca's, hoe hun maatschappij in elkaar stak, hij beschrijft hun goden en bijgeloof, hun rechtspraak etc. Het tweede deel houdt zich bezig met de veroveringsgeschiedenis en het Spaanse bestuur over de kolonie. Poma staat er zeer kritisch tegenover. De indianen worden gedwongen voor de Spanjaarden te werken, hun land wordt ze afgenomen.

Poma was christen, maar stond zeer kritisch tegenover de katholieke kerk. De priesters, de ambtenaren van de overheid en de eigenaars van de mijnen beschuldigt hij allemaal van uitbuiting van de indianen. Aan het eind van het boek doet hij een dringend beroep op de koning om op te komen voor de indianen en ze te beschermen.

Toen Poma zijn boek af had, reisde hij naar Lima om het te overhandigen aan... ja, aan wie? De plaats waar een naam zou hebben moeten staan is leeg gebleven. Of hij het boek ooit heeft afgeleverd weten we niet. Hoe dan ook, op de een of andere manier is het boek in Europa beland. Een Deense rijke edelman die op reis was in Spanje heeft het waarschijnlijk naar Kopenhagen meegenomen. Dergelijke Spaanse boeken, vooral die met illustraties, waren erg in trek. Een mooie verzameling ervan is in de Koninklijke Bibliotheek in Kopenhagen terechtgekomen, het boek van Poma waarschijnlijk al in de zeventiende eeuw. Het is er nog steeds (inventarisnummer GKS 2232 4°).

Een ernstig probleem met het boek was wat genoemd wordt de inktvraat: het zuur uit de gebruikte inkt vreet het papier aan, zodat het op den duur uit elkaar valt. Daarom is het hele boek in 1936 al eens gefotografeerd en uitgegeven. Zo'n zestig jaar later kwam het handschrift van Poma op de Werelderfgoedlijst van de Unesco, waarna ook begonnen is met de digitalisering. Sinds 2001 is het nu toegankelijk op internet. Er is toen ook een woordenboek gemaakt van de woorden uit de verschillende indianendialecten die Guaman Poma af en toe gebruikt. Ook alle persoons- en plaatsnamen en verschillende volksgroepen die genoemd worden kun je terugvinden. De website wordt nog steeds verbeterd en onderhouden.

Ga naar [The Guaman Poma Website](#) om het hele boek door te bladeren. Zie het effect van de inktvraat.

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

Home | About the transcription | Project | Resources | Bibliography

GKS 2232 4° Guaman Poma, Nueva crónica y buen gobierno (1615)

Table of contents

- 0. Title page of the Nueva crónica (page 6)
- 1. The first new chronicle (1-13)
- 2. "How God ordained the nation of the Inca" (14-21)
- 3. The chapter of the origin of the world (22-32)
- 4. The chapter of the Inca and their reign (33-47)
- 5. The chapter of the origin of the Indians (48-78)
- 6. The chapter of the Inca (79-119)
- 7. The chapter of the Inca's customs and their noble ladies (120-146)
- 8. The chapter of the Inca's customs and their noble ladies (149-183)

The Guaman Poma Website

A Digital Research Center of the Royal Library, Copenhagen, Denmark

Felipe Guaman Poma de Ayala:
El primer nueva crónica y buen gobierno (1615/1616) (København, Det Kongelige Bibliotek, GKS 2232 4°)

Autograph manuscript facsimile, annotated transcription, documents, and other digital resources

Det Kongelige Bibliotek, Postboks 2149, DK-1016 København K (+45) 33 47 47 47, lib@kb.dk EAN-tekstene nr: 3798 000795237